

מראי מקומות - יבמות

סט:

א. ליחוש שמא עיברה

הק' המהרש"א, למה ניחוש לספיקא, הרי יש לאוקמה אחזקת כשרות לתרומה שהיתה לה מעיקרא. ותי' "דלא אמרי' דנוקמה אחזקה אלא היכא דליכא למיקם אמילתא... אבל הכא כיון דאיכא למיקם אמילתא אם היא מעוברת או לא, לא מוקמינן לה אחזקה". והק' הערוך לנה, איך שייך לתרץ כן, הרי אף דשייך להתברר לאחר זמן, אבל עכשיו אין שייך לברר הספק, ובכה"ג לא אמרי' דנחשב ספק הראוי להתברר, ושפיר שייך לסמוך על חזקה. ולכן כ' לתרץ באו"א, דהיינו דכנגד החזקה יש כאן רוב נשים מתעברות ויולדות, וא"כ הוי רוב כנגד חזקה והרוב מכריע. וכ' דאף דכאן יש ב' חזקות [ולכאו' כוונתו שיש חזקת הגוף של האשה דאינה מעוברת, וגם חזקת כשרותה לתרומה], מ"מ י"ל דרוב מהני כנגד ב' החזקות, ונפשוט עיי"ז ספיקת הפמ"ג (יו"ד ק"י שפתי דעת ב') דנסתפק ברוב כנגד ב' ספיקות, וע"ש מש"כ שם לדחות הראי'. וע' מה שהק' הקובץ הערות (הוספות שבסוף הספר אות ג') דהא מבואר דבגיטין חיישינן רק שמא ימות לעתיד, אבל לשמא מת כבר לא חיישינן, ולכאו' שמא עיברה דומה טפי לשמא מת מלשמא ימות, והניח בקו'. (ולכאו' כוונתו ג"כ להק' קו' המהרש"א, דבהר"ז גיטיך אין כאן חזקת חיים כיון דמיירי בשמא ימות, אבל אם עיברה דומה טפי לשמא מת, שאין חיישינן לה משום שיש לו חזקת חיים, וכאן ג"כ יש לה חזקת הגוף וחזקת כשרות).

ב. ליוחסין חששו, לתרומה לא חששו

כ' הקובץ הערות (הוספות בסוף הספר, אות ג'), דמכאן מוכח דכל החשש הוא מדרבנן, דמדאורייתא אין שייך לחלק בין תרומה

ליוחסין. וא"כ, עכצ"ל דבחדא ביאה ליכא רובא דמתעברות, דאם הי' רוב, אז יהי' צריך לחוש מן התורה.

ג. תהא מקולקלת למפרע

פרש"י לשלם תרומה שאכלה קרן וחומש. וע' בערוך לנר (סח): ד"ה ברש"י ד"ה האי' שהביא מה שהק' המשנה למלך בפרשת דרכים (דרך מצוותיך ח"ג) דהא מבואר בכריתות (י) דכ"ע מודו דבת כהן לישראל שאוכלת בתרומה אינה משלמת חומש (וקו' זו נמצאת גם בכמה מהאחרונים שנדפסו בסוף המס'). וביאר הערוך לנר דרש"י כאן אתי לפי שיטת הסוגיא דלעיל (סח) דס"ל דבת כהן לישראל נקראת זרה, וממילא צריכה לשלם חומש. אבל להלכה לא קיי"ל כן, אלא דבת כהן לזר אינה קרוי' זרה, ולכן אינה משלמת חומש.

ד. רב אמר הולד ממזר

פרש"י דהולד ממזר ודאי, דהא בתר רובא דעלמא שדינן לה. והק' הרשב"א, הא בקידושין (עג). מסקינן דלא הי' כוונת רב אלא לומר דממזר הוא ואסור בבת ישראל, אבל מ"מ אסור לממזרת מספק. וע' בערוך לנר דכ' לחלק בין סוגיא דהכא, עכ"פ לפי רבא דהסוגיא דהכא מיירי בדדיימא מעלמא, א"כ בזה שפיר ס"ל לרב דממזר ודאי, אבל בלא"ה לא יהי' הולד ממזר אלא מספק, וע"ע מש"כ לדעת אביי.

עוד יש להעיר, וכן הק' הפני יהושע בקידושין (שם), למה באמת הוי רוב פסולין אצלה, נהי דארוסה היא, אבל רוב העולם הם עכו"ם, וקיי"ל דעכו"ם הבא על בת ישראל הולד כשר. וכ' דצ"ל דמיירי בעיר דלא שכיחי בה עכו"ם, או שיש לישראל שכונה לבדה, וקיי"ל דאזלי' בתר רוב שכונה.